

משמעות

דבר האירה

מסע ההתחדשות פנימית

אנשים רבים משוועים לשינוי. הם חיים את חייהם השגרתיים, אך בליבם פנימה הם מרגישים שהם יכולים ומסוגלים להגיע ליותר, חושבים על עצמם ועל עולמם הרוחני, ומחפשים את עצמם. לפעמים הם עושים זאת באמצע השנה, מתוך יוזמתם. הם נרשמים לסדנאות וקורסים, השתתפות בהם מגיעה מכוח עצמם. כי טבע האדם הוא לרצות להחליט בעצמו על צעדיו, וכשאף אחד אינו מחייב אותו לחשוב על מהותו, עתידו ומטרת חייו - הדבר נעשה מרצון פנימי.

מעגל השנה שהקב"ה ייסד, כולל בתוכו את כל המענים הנצרכים לנפש האדם, יש זמנים מיוחדים לשמחה, זמנים של אהבה וקרבה כמו פסח, ימי החורף וימות הקיץ - כל אחד בזמן שלו.

ויש ימי ההתחדשות של חודש תשרי שהינו מתנה נפלאה, האדם אשר עיניו שכל לו, ומתחבר למציאות של הזמן, "**לחיות עם ההווה**", הוא נתון לרגשותיו הנעלים דרוו בימים אלו, הריהו יוצר לעצמו 'סדנת אור', שכן הוא מפנה מקום בליבו להשפעות הרוחניות של הימים הנפלאים הללו, ימי ראש השנה עשרת ימי תשובה יום הקדוש וחג הסוכות שמחת התורה ושמייני עצרת, שהם ימים נעלים המסוגלים לכל נפש להתחדש, אבל, יש צורך להתחבר למציאות ולהיות **בתוך ההווה** שהקב"ה מעניק לנו.

ישנם אנשים, שכאשר מגיע חודשי אלול ותשרי, הם נמצאים בהתנגדות פנימית, ומנסים "לשרוד" את התקופה מבלי באמת לחוות אותה, חבל מאוד שהם מפספסים את ההזדמנות, את המתנות הנעלות שהקב"ה מעניק לנו.

מסע ההתחדשות הפנימית שאנחנו יוצאים אליו בימי תשרי הוא מסע של חידוש פנימי שיכול להאיר עלינו ועל הסובבים אותנו. מדובר בתהליך שמאפשר לאדם להיוולד מחדש, לחזור לנקודת ההתחלה של חייו. כמו הרגע שבו תינוק יוצא לאוויר העולם, הם רגעים של טוהר, זכות ויופי. אמנם איננו זוכרים את הרגע הזה, אך נשמנתו זוכרת אותו ומתגעגעת אליו. בימים אלו של חשבון נפש והתחדשות האדם יכול לחזור לישירות.

זעקת אייכה

בחודש תשרי, ובפרט בראש השנה יש לנו הזדמנות מיוחדת ליצור שינוי. כפי שמובא בספר **חסד לאברהם**:

"בראש השנה הקב"ה יורד למטה אל כל אחד ואחד ושואל אותו **אייכה**. הקב"ה פותח את כל השערים ביום זה כדי לעזור את האדם לתשובה".

תחילת מעשיך

זהו יום שבו מתחילים מחדש. יש משהו מיוחד בהתחלות, כמו כל ההתחלות היפות של החיים שלנו היום הראשון ביישיבה או בנישואין וכדו'.

תחילת השנה היא זמן שבו הכל מתחיל מהתחלה. כפי שמבאר השל"ה הק':

"מאחר שהוא זמן הבריאה שבו **חידש השל"ה עולמו, על כן בכל חזרת השנה פוקד הקב"ה עולמו, וגזר מראשית השנה ועד אחרית השנה, ובה מחדש הבריאה, והאדם שמתקן מעשיו יוצא בדימוס אז הוא נעשה בריח חדשה**".

זה הזמן לשוב ולחוות את ראשית הווייתנו, לשוב אל המקור הפנימי של חייו, אל המקום שבו כולנו יכולים להתחיל מחדש.

בחודש תשרי, כל אחד מאיתנו מקבל הזדמנות לחזור לטוהר ולהתבונן בחיים, לבטל את עצמנו לגמרי בפני הקב"ה ולהתחבר אליו מחדש מתוך התחושה העמוקה שהוא מנהיג ומכוון את חייו.

האדם יוצא למסע ההתחדשות אישית כשהוא מבין את מקומו בעולם, את היותו נברא על ידי הקב"ה, ושהכוח האמיתי של חידוש והשפעה מגיע מהקב"ה, זו ההזדמנות שלנו להתחבר לימים ולמתנות הנעלות, להיוולד מחדש, להתרפק על בוראינו להמליך את מלכינו ולצעוק את אבינו אב הרחמן שיזכנו בשנה טובה ומבורכת ושהשנה תהיה שנה של שינוי לטובה ולברכה.

כתיבה וחימה טובה
הרב אלחנן רייזמן

הנפש והחיות

יסודות איננים מפרשת השבוע

תינוק שרק אמו מבינה את צרכיו.

בליקוטי תורה (דרוש לראש השנה) מבאר את עניין השופר כקול פשוט שנמשך מהלב, ולא מהמוח או מהשכל. השופר מבטא את מה שנמצא **בלב הפנימי**, שהוא למעלה מהשכל והדיבור. זהו קול שאין בו חיתוך המילים, אלא תחושת הקרבה והרצון הפנימי ביותר.

מובא שם:

"הנה ענין השופר הוא שהוא קול פשוט שנמשך מהלב ואינו כמו בחי' הדבור שהוא בחי' אותיות שנמשכים מן המוח... אלא הוא גם למעלה מהשכל".

העבודה הפנימית שמביאה לידי ביטוי את פנימיות הלב מתרחשת דווקא באמצעות קול השופר, שאינו עובר דרך השכל אלא נובע מעומק הרגש. זה זעקה פנימית של הנפש, כמו שמסביר בהמשך:

"קול פשוט זה דשופר הוא מבחינת פנימית הלב דהיינו כמי' צעק לבם אל ה' שצעקת הלב הוא מבחינת פנימית הלב".

חיבור פנימי למעלה מהשכל

במהלך הימים הנוראים, אנחנו מחפשים את הדרך לחזור אל הקב"ה, לחבר מחדש את נפשנו אל שורשה האלוקי. התשובה איננה תהליך שכלי בלבד, היא לא רק הכרה בעובדות - אלא היא בעיקרה **זעקה פנימית מהלב**.

התקיעה בשופר מסמלת את היכולת שלנו לזעוק בלי מילים, בלי תיווך שכלי. זהו קול פשוט הנובע מפנימיות הלב, כפי שממשיך להסביר שם בליקוטי תורה:

"הנה פנימיות הלב שהוא הנקרא רצון העליון אינו מקבל ונמשך מהשכל כלל אלא הוא למעלה מהשכל".

כשאדם עומד לפני הקב"ה בראש השנה, הוא אינו מסתמך על ההיגיון בלבד. התשובה נובעת מתוך תחושת קרבה פנימית. ככל שהאדם מתמלא בתחושת החרדה והאהבה, כך גם רצונו הפנימי להתקרב אל הקב"ה מתגבר. זהו קול השופר המהדהד - זעקה פנימית אל הבורא.

הליקוטי תורה מדגיש את הקשר בין הבל הלב לבין המוח והשכל, ומבהיר שמוח שליט על הלב רק בחיצוניותו, אך בפנימיות הלב מתרחש חיבור עמוק יותר, חיבור שמבקש להתבטא ביבבה הפשוטה של השופר:

"הקב"ה נקרא צור לבל, ואורייתא מחכמה נפקת שהוא בחי' מוח... קול פשוט זה דשופר הוא מבחינת פנימית הלב, צעקת הלב היא ממעמקי הפנימיות, ומגיעה עד הקב"ה".

כמו שהורה שומע את בכיו של בנו, גם הקב"ה שומע את זעקת הלב שלנו, והוא נעתר ומחבק אותנו ברחמים.

השמחה בימי הדין

ראש השנה, הידוע כיום דין ומשפט, מעורר באופן טבעי יראה ופחד, שכן ביום זה שספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו, נקבעים גורלו לשנה הקרובה.

למרות זאת, המדרש בקהלת רבה (ט, ג) מסביר את הפסוק "**לך אכול בשמחה את לחמך ושתה בלב טוב ייניך כי כבר רצה אלוקים את מעשיך**" (קהלת ט, ו'), כמתייחס לראש השנה דווקא.

השאלה המתבקשת היא: כיצד יתכן שיום דין ומשפט, שבו עומדים אנו למשפט לפני הקב"ה, יהפוך ליום של שמחה?

הרה"ק רבי לייבלי אייגר זי"ע, בספרו **תורת אמת** (ר"ה), מסביר את הדברים באופן עמוק:

"הענין כי העיקר בימים אלו הוא הבטיחות בו יתברך, שבוודאי הוא צופה ומביט לטובתנו, וכמה שיש בנפש בטיחות זו כן יוכל להתענג בטוב לב. והנה ענין הבת קול השופע בלב ההוא, ולזה אין שייך שיהיה על זה מאמר מפורש על השמחה והעונג, כי הוא דבר הנבא לפי בטיחות הלב של כל אחד ואחד".

השמחה שבראש השנה נובעת מהביטחון הפנימי שהקב"ה עושה לנו הטוב ביותר עבורנו. ככל שאדם מרגיש בטוב בקשר שלו עם ה' ובידיעתו שה' צופה לטובתו, כך הוא יכול לחוש שמחה פנימית ביום זה.

השמחה בראשית השנה

בספר **דעת משה** מובא רעיון אחר לענין השמחה:

"והגם שהוא יום הדין מכל מקום נמשך ממנו קדושה וטהרה על כל השנה באשר שהוא ראשית וכללות השנה, והגם שהוא יום הדין מכל מקום יום קדוש וטהור הוא ובודאי יש בו שמחה גם כן, וזכרוננו שאמו"ר **צלה"ה בריה** היה שמח מאד, ולכאורה ביום ההוא ולשמחה זה זו עושה אמנם הוא הדברים אשר דברנו, מחמת שהוא ראשית השנה יורד בו קדושה וטהרה וכל טוב לכל ימי השנה".

הסיבה לשמחה ביום ראש השנה, על אף היותו יום דין, היא משום שהוא **ראשית וכללות השנה**, דהיינו שביום זה יורדת קדושה וטהרה לכל השנה כולה, וזה יוצר תחושה של חידוש ותקווה. זוהי השמחה שמתלווה להרגשת ההתחדשות והקדושה.

הצעקה מעומק הלב

תקיעת השופר בראש השנה מבטא את היבבה והיילול הפנימי של הלב. קול השופר מבטא זעקה עמוקה, צעקה הנובעת ממעמקי הלב, שרק הקב"ה יכול להבין. בדומה לצעקה של

בכל ראש השנה מתעורר מחדש הכוח הגדול והחשיבות היתירה שיש בכל יחיד ויחיד, וכפי שאכן רואים שכל אחד נכנס לפני הקב"ה כבני מרון - ביחידות, דהיינו כל אחד ואחד כשלעצמו ולא בערבוב כולם ביחד.

כפי שכתב 'החינוך' וזה לשונו:

"ואמרו על דרך המליצה לבאר שהשגחתו ברוך הוא על מעשה כל אחד ואחד ולא על כל המין דרך כלל, שעוברים כל בני אדם לפניו כבני מרון, כלומר אחד אחד ולא בערבוב."

והנה בשעה שנכנסים כל אחד ואחד לבדו, מתעורר פחד ומורא עצום, שכן אילו היו כולם נכנסים ביחד, ייתכן שיהיו דנים לפי הרוב, ואחד היה מסתמך על השני, אך כאשר כל אדם נכנס יחיד לבדו לפני ולפנים ועומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, אשר לפניו נגלות כל מחשבות האדם - לב מי לא יירא וירתע? הרי נצטרך לתת דין וחשבון על כל המעשים, על כל פרט ופרט.

ובכל זאת, טובה גדולה היא שכל אחד נכנס ומתייחד עם בוראו לבד באופן שאין אחרים עמו, כי כאשר האדם עומד לבדו מול המלך, מול אבינו שבשמים, אין לאבינו אלא אחד - רק 'בן יחיד', ואכן לכך נברא האדם יחיד, להראות שהוא יחיד בעולם, וכמו שאמרו חז"ל (**משנה מסכת סנהדרין פרק ד**):

לפיכך נברא אדם יחיד, ללמדך, שכל המאבד נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב כאלו אבד עולם מלא. וכל המקים נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב כאלו קים עולם מלא ... ולהגיד גדלתו של הקדוש ברוך הוא, שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכלן דומין זה לזה, ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחברו. לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר, בשבילי נברא העולם.

הלשון הוא "חייב אדם לומר", שזו חובה ולא זכות, כל אדם חייב לומר "בשבילי נברא העולם". זוהי המעלה בכך שעוברין לפניו כבני מרון כל אחד ואחד באופן יחיד.

אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים

בימי הסליחות ובתפילת ראש השנה אנו מתפללים **"כרחם אב על בנים כן תרחם ה' עלינו"**: **"אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים"**. כאשר אדם יודע ומרגיש שהוא אכן בן של הקב"ה, הוא חווה את הקב"ה כאביו אוהבו. במצב כזה, הקשר עם הקב"ה מתמלא ברחמים וחמלה, כמו רחמיו של אב על בניו. תחושת קרבה זו משנה את כל מהות ראש השנה, וכל משמעותו של יום הדין מקבלת אור חדש ונפלא. הבה ונראה מה שמבאר הקדושת לוי את הפסוק (תהלים מז, ז) **"זמרו לאלקים זמרו, זמרו למלכנו**

ראש השנה הוא יום המלוכה, שבו מקבלים עול מלכותו יתברך שמו, ולכל אדם יש קשר מיוחד עם אפשרות מיוחדת להמליך את ה' עליו ועל העולם באופן שאין שום איש אחר שיכול לעשות זאת במקומו, וכפי שכתב בספרה "ק פרי הארץ (עמ' צ"ז):

"זהו סוד ומלכותו בכל משלה... כבודו יתברך שמתגלה מבריה זו, אי אפשר אותה התגלות מבריה אחרת."

הכוח של האדם עצום ביותר, ומה שיכול אדם זה לתרום לעולם ולכתרו של הקב"ה - אין איש אחר בעולם שיכול לעשות דוגמתו. ולכן מוטל על כל אחד לברר ולחפש מהו תרומתו הייחודית ושליחותו האישית בעולם, והסימן לכך לדעת מהו השליחות המיוחדת הוא כפי שכתב בספר **שפתי צדיק** בשם האריז"ל:

"אם לבו וחשקו של אדם נמשך לאיזה מצוה, ידע שנשתלח דווקא על זה."

זאת ועוד, כאשר יש לאדם מלחמה מיוחדת על עניין מסוים, הרי זה סימן בעבורו שזהו הדבר המיוחד שעליו הוא נשלח בעולם כדי לתקנו, וכפי שכותב **התפארת שלמה** (פרשת נצבים):

"צריך האדם לשים את עיניו על איזה מצוה שהיצר מסיתו יותר לעבור עליה - הוא הדבר אשר בא הלום לתקן."

אין לך אדם שאין לו שעה

ואם יחשוב האדם לעצמו: "הרי אני נמצא במצב גרוע ובמצב לא פשוט כלל וכלל, ומה כבר באפשרותי לתרום לבורא עולם? מה חשיבותי?" - על כך יש להביא את דבריו הקדושים של **העבודת ישראל** (פרקי אבות, פרק רביעי):

"אל תהי בז לכל אדם, אף לעמי הארץ ופחותי הערך ורשעי ישראל רח"ל. אין לך אדם שאין לו שעה... וגם להרשע יש לו שעה מיוחדת שייפנה בה אל הבורא יתברך, או יתפלל איזה תפלה לפני הש"ת או אף דיבור אחד בשלימות לכבודו יתברך, כי לא תהוה בראה, באם לא היה שום תקוה לזה הרשע שיעבוד את הש"ת אף רגע אחד כל ימי חייו, בודאי היה חלף והלך לו, וגם לא היה נברא. אך הבורא יתברך הוא צופה ומביט עד סוף כל הדורות, ויודע תעלומות לב, ועומד ומצפה כביכול על הדיבור של תורה או תפילה או שום דיבור של קדושה שיעלה לפניו מזה הרשע וינחת רוחו לפניו כביכול."

ולכן בימים שבו ממליכים את המלך מחדש, הקב"ה רואה את ייחודיותו של כל אחד - את תפקידו ואת תרומתו המיוחדת לעולם, ומצפה מן האדם למלא את השליחות שלו, שאין שום אחר שיכול לבצע את תפקידו ואת שליחותו.

ביטול עצמי

השלב הראשון הוא **'ביטול העצמי'** אדם חייב להבין ולהפנים שהוא חלק קטן בתוך תכנית גדולה יותר, ושיש כוח גדול המנהל את כל העולם. כך מתחילה להיווצר התחדשות אמיתית.

וכפי שמבאר הרה"ק צבי הירש מליסקא ז"ע בספרו 'הישר והטוב':

"בכל דבר צריך להיות ההעדר קודם להווייה, כמו גרעין שנוקב באדמה לפני שהוא נובט, או ביצה שנפסדת לפני יצירת האפרוח. כך גם בעניין קבלת מלכות שמים - האדם חייב לבטל את עצמו לגמרי, ורק אז תצמח הישועה."

הביטול הוא בהכרח מבוא לפני הצמחת הישועה.

מלכות ה' היא מלוכה של הזדמנות - הקב"ה נותן לכל אחד הזדמנות בכל שנה ובכל עת להתקרב אליו ולמלכותו. אין מקורבים או מיוחסים שרק הם זכאים לקרבה, אלא כל אחד יכול להתקרב, באותו רגע שמחליט בקרבו לשוב בתשובה ולשמור על קיום התורה והמצוות, הריהו מקורב.

"בראש השנה וביום הכפורים שאז הוא המתקת הדין צריך האדם לחתוך את הדינים ולעבוד את הבורא במידת הרחמים ולא במידת דין ששופט את עמו, רק לאחור במידת הרחמים, וכמו האב שופט את בנו. והנה ידוע שאולוקים, מרמז על דין. וזהו 'זמרו', כלומר, תראו לחתוך זה המידה שלא ישב במידת דין שופט את עמו, רק כאב את הבן והוא יציל אותנו מכל דופי."

כלומר, שלמרות שראש השנה וביום הכיפורים הם ימים של דין, צריך האדם לעבור ממידת הדין למידת הרחמים, ויש לפנות אל הקב"ה לא רק כאל מלך שופט, אלא כאל אב רחמן, וכך יכולים להמתין את הדינים ולזכות לרחמים.

בודאי ישפיע כל הטובות

וממשיך שם **הקדושת לוי** לומר שעל האדם ליישב את עצמו ולהיות רגוע ביום הדין כי הקב"ה הוא אב ואבא בודאי שופט את בנו לכל הטובות, וז"ל:

"האדם כל איבר ואיבר חרד מיום המשפט, אך אם האדם מיישב עצמו אין לו פחד, כי הבורא ברוך הוא אב ואב בודאי שופט בנו לרב טוב לכל הטובות."

חרדת הדין היא טבעית, אך כאשר האדם מיישב את עצמו ומבין שהקב"ה הוא אב רחום, שוב אין לו שום סיבה לפחד, כי בודאי אב שופט את בנו לכל הטובות.

האב והבן בשעשועים

משל נוסף מביא הקדושת לוי המבטא את הקשר המיוחד בין אב לבנו, גם במצבים שאינם מושלמים:

"והנה על דרך משל, בשעה שהאב משתעשע עם בנו הקטן אזי הוא מקבל תענוג אפילו מדבר שהוא נגד רצונו כאשר יעשה זאת בפעם אחרת, היינו כמו בהחזקת זקנו או בשער ראשו אשר מתרעם עליו על זה. אך בשעת השעשועים הוא מקבל תענוג גם מזה."

כדוגמת האב המשתעשע עם בנו למרות שעושה דברים שיכולים להפריע לו, כך גם הקב"ה נהנה מאתנו וממעשיו בראש השנה, גם אם הדברים אינם מושלמים.

ראש השנה הוא עת רצון, שבו הקב"ה מקבל תענוג ממעשה התשובה שלנו ומהזדונות שנהפכים לזכויות. זהו ביטוי לאהבתו הגדולה של הקב"ה לעם ישראל.

"הנה בראש השנה הוא עת רצון וכאשר הזדונות יתהפכו לזכויות אזי יש להבורא ברוך הוא תענוג גדול. וזהו 'כל תשא עון' (הושע יד, ג), פירוש, אתה שכל יכול תשא עון, רוצה לומר, בידך להעלות העונות שיתהפכו לזכויות, אז 'וקח טוב', כלומר, אזי תקבל תענוג גדול מזה"

ארגון האירה שמחה לבשר שבתחילת השנה החדשה נצא בע"ה עם

תכניות ופטרונות ייחודיים שפותחו אחרי שנות ניסיון ומחקר

למוסדות חינוך ולוהרים - אסטרטגיה. העצמה. השפעה.

כבדי 'להאיר את האור שטמון בכל נשמה ונשמה'

כתביה וחתומה טובה רוב נחת ושפע.

